

בהכשרה במושבות

עם התחלת העלייה השלישית והקמת „החלוץ“, נתעורר הצורך בהכשרה חקלאית לבני-הנוער שחשבו על עלייה לארץ, והיישוב החקלאי בדרום רוסיה החל לשמש מקור משיכה לנוער זה מהערים והעיירות בסביבה. לראשונה נפגשנו עם אנשים שהקשר שלהם לאדמה היה טבעי, כמו אצל הגויים.

אנו, הצעירים העירוניים, נכנסנו במרץ לעבודה והשתדלנו להידמות לאיכרים ולספוג את רוחם, כי ראינו בהם סמל לאיכרים העברים בארץ-ישראל אשר אליהם נכספנו. אזכיר, לדוגמה, פרט אחד: האיכרים ובניהם היו, בדרך כלל, עובדים יחפים כל ימי האביב והקיץ. אנחנו סבלנו מאוד כאשר התהלכנו יחפים בשדות השלף שנקראו „סטרנינה“. רגלינו היו שותתות דם ומוגלה. סבלנו — אבל השתדלנו להסתיר את סבלנו מעיני האיכרים כדי לא לגלות את חרפת ה„עירוניות“ שלנו, וגם רצינו להתרגל; כי מה נעשה בארץ? הרי לשם זה אנו בהכשרה. לא שמנו תחבושות על פצעינו. אחדים אמנם התגברו אִיכשהו ואחדים נאלצו לחזור העירה בכוח פנים כי לא יכלו לעמוד על רגליהם. מהם שחזרו למושבות כעבור שבועיים — שלושה, ומהם שהתיאשו מנסיון מר זה של חיי-חקלאים ולא חזרו. פרט אחר: עם בוא האביב היו נוהגים לטייח את קירות הבית מבחוץ או לתקן רצפה בתוך הבית. למטרה זו היו מכינים טיט: היו מרכוזים על משטח אחד ערימת זבל סוסיים, ערימת חימר מתאים וערימת תבן (פולזבו, בלע"ז) ואת כל זה היו מערבבים ובתוספת מים היו לשים ברגליים. היתה זאת עבודת נשים. הן היו מרימות במקצת (או לא במקצת) את שמלותיהן וברגליים יחפות היו לשות את החומר עד שנעשה אחיד ומוצק. בתוך התבן היו לא מעט קוצים ובהומר היו אבנים קטנות שפצעו את רגליהן. החברות שלנו לא רצו לפגר אחר נשי הכפר ונכנסו ברגליהן הלבנות והעדינות לתעשייה זאת. כן עבדו עד זוב דם — אבל המשיכו. שמועות על עבודות אלו היו מגיעות לאזני המשפחות שלנו בעיר, שהחלו להמטיר עלינו מכתבים בדרישות שנחזור הביתה („כדאי היה לגמור את הגימנאסיה במדאליה-שלוזה כדי ללוש זבל אצל זרים“ — או באידיש: „כדאי קנייטען די קיניקעס ביי יענעם“). העבודה היתה בעיניהם לא רק קשה, אלא — בזויה.

אבל אנחנו החלוצים היינו שלמים לגמרי עם מעמדנו החדש. ואם גם היו לנו לא מעט פשלונות וזבזבונות, היו נשכחים מהר כי הרי היתה זו עבודה למען העלייה לארץ, וזה נתן לנו טעם וסיפוק.

העבודה הקשה נמשכה מחושך עד חושך. בערבים היינו כלי-כך עייפים שהיינו גרדמים מיד עם גמר ארוחת-הערב. רק השבת היתה קודש לפגישות, אסיפות,

טיולים, רחיצה בנהר וכיוצא בזה. זרם הנוער החי והתוסס שחדר פתאום למושבות השמרניות, השפיע לא מעט על האיכרים, ובייחוד על בניהם. בנייהמושבות קיבלו אותנו בזרועות פתוחות והשתדלו הרבה להקל עלינו את חבליההסתגלות לעבודה. רבים מהם הצטרפו אלינו ונכנסו ל"החלוץ", וגם עלו יחד איתנו ארצה.

מלבד במקרים בודדים, היו מתקבלים חלוצים לעבודה רק בעונות העבודה הנוצרת, באביב, ובעיקר בעונת קציר-התבואה בקייץ. השדות השתרעו במרחקים של עשרות קילומטרים מהמושבה. וכדי להספיק שתי הובלות תבואה קצורה מהשדה לגורן, צריך היה לקום בשתיים לפנות בוקר ולעבוד עד תשע בערב. בזמן ההובלה יכולנו לישון הרבה, כי הנסיעה בעגלת-הסולם הפפולה נמשכה שעתים, וגם שלוש שעות. לא היה צורך לכוון את הבהמות; הן ידעו יפה את הדרך אל השדה וממנו חזרה הביתה ולא היתה כל סכנה להתהפך, כי השדות והדרכים היו ישרים וחלקים.

לא פעם ראיתי עגלה עם אלומות חוזרת מהשדה, נכנסת למושבה, פונה לתוך החצר ועומדת על הגורן בדיוק ליד הערמה. העגלה עומדת זמן רב עד שבמקרה יוצאת אשת-האיכר רואה את התמונה ומתחילה לצעוק, להעיר ולגדף את בעלה הישן שנת-ישרים על העגלה העמוסה. היתה גם תמונה שכיתה אחרת: בדרכי השדה הצרות, המוקפות משני הצדדים קמה גבוהה ובשלה, מתנועעת עגלה מלאה וגדושה אלומות חיטה, וממולה — עגלה ריקה ופניה אל השדה. העגלונים בשתי העגלות ישנים. שני זוגות הסוסים שנפגשו עומדים ונרדמים בעמידה. הכל ישן — האוויר, התבואה, העגלונים והבהמות, עד שמופיעה עגלה שלישית והאיכר הנוהג בה מתחיל לצעוק, להעיר ולגדף. הכל מתעוררים, פונים ימינה ושמאלה — והעניין מסתדר.

גאה הייתי כאשר פעם בשעת הצהריים פנה אלי בעל הבית שלי ואמר: "אחרי-הצהריים אני עסוק; סע בלעדי אל השדה להוביל אלומות. קח אתך את הבחורה שלך (דיין פלוניסטע) והיא תעזור לך להעמיס". תמיד עבדו בהובלה (ויוזויצה — בלע"ז) שני אנשים. אחד היה מרים בקלשון וזורק לתוך העגלה הגבוהה את האלומות או הערמות, והשני (או על פי רוב השניה) היה מסדר בתוך העגלה את התבואה. מה מאוד שמחתי לאימון שניתן בי, אבל, לבושותי, גיליתי שאינני יודע למצוא את החלקה שלנו; השטח במרחק של מאות קילומטרים היה מישור אחד גדול, ללא גבעה או הר, ללא שיה ועץ, ללא סלע, ללא אבן אחת בדרך. כל החלקות היו זרועות אותו גידול, בהתאם למחזור הגידולים האחיד במושבה וכולן דומות זו לזו. אתה נוסע כמו בים ללא מצפן, הכל רק שמים ושיבליים. הייתי נבוך. האיכר צחק לי ואמר: "אל תדאג. סמוך על הסוסות; הרי רק בבוקר היו בחלקה והן יודעות. רק אל תפריע להן; קשור את המושכות לעגלה ואל תדאג. תמצא שם את הקומקום הפחול שהשארנו בחלקה ותביא אותו הביתה".

מלאי-חששות יצאנו לשדה. ידעתי שהנסיעה נמשכת כשעתיים וחצי. אנו

נוסעים ונוסעים ונדמה לי שכבר עבר הזמן וטרם הגענו; אולי עברנו את המקום
ונכנסנו לשדות זרים של הכפר האוקראיני? כבר חשבתי להפנות את העגלה
ולחזור הביתה בבושת פנים בכל זאת המשכתי להתקדם. ופתאום פנו הסוסות
שמאלה, התקדמו כמה מאות מטרים ונעמדו ליד הקומקום הכחול. העמסנו את
העגלה ובשמחה חזרנו, עם רדת הלילה, למושבה.

העבודה בהכשרה, במושבות במשך שלוש שנים היתה לי, ולעוד רבים כמוני,
כעין פרוזדור לעבודה החקלאית בארצנו, ואת החסד הזה אזכור לעולם.

ז א ב ד ו ר - ס י נ י (עיני-חרוד)